

פרשת כי תבא

לו סכום כסף גדול. היהודי שחשש שהפריץ לא יפרע לו את ההלוואה, ביקש מיהודי אחר שילווה לפריץ את הסכום הנדרש. אולם גם היהודי השני לא רצה להתעסק עם הפריץ וסירב לתת לו הלוואה.

בנסיון לשכנעו, הציע היהודי הראשון שהוא יהיה ערב להלוואה. ואכן בעקבות ערבותו הלווה השני את הכסף לפריץ.

הפריץ, כמובן, לא החזיר את ההלוואה. כשראה המלווה שהפריץ לא מחזיר את הכסף, הלך ותבע את הערב בבית דינו של המהרש"ם מברעזאן. טען הערב שהוא לא קיבל על עצמו להיות ערב קבלן אלא סתם ערב, ולפיכך על המלווה לתבוע קודם את הפריץ בבית המשפט ורק אחר כך אם הפריץ לא ישלם יוכל המלווה לפנות אליו.

המלווה, שלא רצה דין ודברים עם הפריץ, טען לעומתו, שכל מה שהוא הסכים להלוות לפריץ תמורת ערבותו של הראשון היתה אך ורק כדי למנוע את המשפט עם הפריץ.

הדין סבב סביב ערבותו של הראשון שהיתה סתם בלא לפרש שהוא ערב קבלן, האם אף על פי כן הוא ערב קבלן או לא.

שמע המהרש"ם את שני הצדדים ואמר: מצינו במסכת פסחים (ק"ה): "וימרו על ים בים סוף" - מלמד שהימרו ישראל באותה שעה ואמרו: כשם שאנו עולים מצד אחד, כך מצריים עולים מצד אחר. אמר לו הקב"ה לשר של ים: פלוט אותן ליבשה... אמרו לו: רבש"ע, יש עבד שתובע את רבו. אמר לו הקב"ה: נחל קישון יהא לי ערב. מיד פלט אותן ליבשה ובאו ישראל וראו אותם, שנאמר "וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים".

ומקשה המהרש"א, מה הרויח השר של ים מערבותו של נחל קישון, הרי בערב סתם תובעים קודם את המלווה ואם כן שאלת שרו של ים - "יש עבד שתובע את רבו", עדיין לא נפתרה. ומתוך המהרש"א, שמכיון שידוע שאין עבד תובע את רבו נעשה הערב סתם לערב קבלן.

ולפי זה, המש"ך המהרש"ם, גם בנידון דידן: הרי כל הסכמת המלווה להלוות היתה מחמת ערבותו של הערב, והדבר ידוע שאת הפריץ אי אפשר לתבוע בבית המשפט, אם כן אפילו שלא פירש הערב שהוא ערב קבלן הריהו נעשה ערב קבלן.

כששמע הרידב"ז את פסקו של המהרש"ם, אמר: גם אנחנו יודעים גפ"ת, אבל למצוא את חידוש הדין הזה במקורו מסוגל רק המהרש"ם, שהוא יחיד ומיוחד בדורו...

"ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמע עד היום הזה" (כ"ט, ג).

ומה היה באותו יום? - כך כתב רש"י: "שמעתי, שאותו היום [היה] שנתן משה ספר התורה לבני לוי... באו כל ישראל לפני משה ואמרו לו: משה רבינו, אף אנו עמדתו בנינו יקבלנו את התורה וניתנה לנו, ומה אתה משליט את בני שבטך עליה, ויאמרו לנו יום מחר: לא לכם ניתנה, לנו נתנה! ושמה משה על הדבר, ועל זאת אמר להם: 'היום הזה נהיית לעם וגו'', היום הזה הבנתי שאתם דבקים וחפצים במקום!".

ויש לתמוה: הלא עם ישראל רצו את התורה רק מפני שבני לוי קיבלו אותה, ולכאורה אין מכך ראייה שהם דבקים וחפצים במקום? ועוד קשה, מדוע רש"י מזכיר מעשה זה כאן, הרי נתינת ספר התורה לבני לוי נשנתה רק להלן בפרשת 'וילך' (לא, ט)?

אולם שתי הקושיות תתורצנה זו בזו, והדבר יובן ע"פ משל מעולם בית-הכנסת: הנה כאשר אנו רואים אנשים חשובים שרבים זה עם זה ומתקוטטים מי יעלה לתורה ב'שלישי' ומי ב'שישי', אע"פ שיש כאן נגיעה של כבוד וכיבוד, מכל מקום ניכר שגדולה אהבתם לתורה, שאם לא כך - לא היו העליות חשובות בעיניהם. אך אימתי נוכל להבחין בודאות שאדם אוהב תורה באמת ובתמים בלי נגיעות? - כאשר הוא משקיע את ממונו ומרצו לעלות לתורה בעליה שאינה חשובה, כגון רביעי וחמישי, וקל וחומר בעליה של הקללות והתוכחות, אז ברור לעין כל שהוא אוהב תורה באמת!

והנמשל: אילו היו ישראל מתקנאים בשבט לוי בזמן אחר, היה הדבר נראה שהם חפצים בכבודם ותו לא, אך כאשר הם מתקנאים לקבל את ספר התורה מיד לאחר שנאמרו בפניהם התוכחות והן נחלקו בספר - זוהי הראיה הגדולה ביותר שהם אוהבים תורה ואוהבי ה'. ולכן אמר משה: "היום הזה הבנתי שאתם דבקים וחפצים במקום!".

(קהילת יצחק)

"וְשָׁמַתְךָ בְּטָנָא" (כו, ב).

מובא במשנה ביכורים (ג, ח): "העשירים מביאים ביכורים בקלתות של כסף ושל זהב, והעניים מביאין אותם בסלי נצרים של ערבה קלופה, והסלים והביכורים ניתנין לכהנים".

הגמרא בבבא קמא (דף צ"ב): למדה ממשנה זו את המקור לאמרה 'בתר עניא אזלא עניותא' (אחר העני הולכת העניות; וכך הביא הברטנורא במשנתיו), שלא רק שמביא ביכורים מתבואתו הדלה, אלא אף הסל נלקח ממנו.

ורבים הקשו, לכאורה יש לתמוה מדוע באמת לוקחים מהעניים אף את סל הנצרים הקטן שבו הביאו את ביכוריהם?

אלא, ביאר האדמו"ר רבי יששכר דוב רוקח זצ"ל - מהרי"ד מבעלזא: על הפסוק (להלן כו, טז): "ושמרת ועשית אותם", כתב רש"י: 'בת קול מברכתו: הבאת ביכורים היום - תשנה לשנה הבאה', ועל כן לעשירים מחזירים את כלי הכסף, כדי שביאו גם בשנה הבאה בכלים יפים אלו, מה שאין כן מהעני לוקחים את סלי הביכורים שבו הביא את ביכוריו, ואומרים לו: תזכה בשנה הבאה להביא ביכורים בכלים של כסף וזהב!

מעתה, זו כוונת המימרא 'בתר עניא אזלא עניותא': שאזלה וחלפה לה העניות, ולא תשוב עוד, כלשון הכתוב (איוב י"ד, יא): "אזלו מים מני ים", ואם כן מברכים אותם בברכה הגונה, ולכן לוקחים מהם את סלי הנצרים - כדי לרמוז להם שבשנה הבאה יזכו להביא ביכורים בסלים של כסף וזהב! (ושלל לא יחסר)

"וְבָאוּ עִלְיָךְ כָּל הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה וְהַשִּׁיגְךָ" (כ"ה, ב).

מדוע בברכות נאמר "והשיגך" חסר ו"ו", ואילו בקללות (פס' טו) נאמר "והשיגוך" מלא, הרי אמרו חז"ל (סוטה י"א): מרובה מדה טובה ממדת פורענות.

ביאר הגאון רבי יוחנן לוריא (מתכמי אשכנז בתקופתו של המהר"ם מינץ) בספרו 'משיבת נפש': המשכיל יראה בזה גופא את גודל אהבת השי"ת לישראל. כי הרי "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" (קהלת ז, כ), ולא יתכן שאדם לא יחטא במשך ימי חייו. אם הוא יקבל עבור קיום המצוות את כל הברכות בשלימות כאן בעולם הזה, בהכרח יקבל הוא את עונשו עבור חטאיו בעולם הבא, ואין לך רעה גדולה מזו.

על כן, מאהבת ה' את בניו, את כלל ישראל, מחסיר הוא מעט מהטובה הראויה לבוא בעולם הזה, כדי שנהיה בני עולם הבא. מטעם זה, את העונשים על החטאים, נותן הוא בשלימות כאן בעולם, כדי שלא להותיר שום פירעון חוב לעולם הבא.

נמצא איפוא, שמאהבתו יתברך אותנו, הוא נותן כאן בעולם את הברכות חסרות ואת הקללות מלאות...

"בְּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֲךָ וּבְרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתְךָ" (כ"ה, ו).

המדרש (דברים ר"ב, כ"ה) דורש על פסוק זה: "ברוך אתה בבואך - בפרקמטיא [בסחורה] שלך, ברוך אתה בצאתך - בפרקמטיא שלך. ודוד מפרשה: 'ה' ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם' (תהלים קכ"א, ח)".

וצריך להבין, מה דורש המדרש, ומה דוד המלך מבאר בזה?

וביאר הגאון רבי העשיל מקראקא בספרו 'חנוכת התורה' באופן נפלא, ע"פ המובא בגמ' בעירובין (כ"א). שאסור לשאוב מים בשבת מן הבאר משום איסור הוצאה, אלא "מטפס ועולה [מן הבאר] מטפס ויורד". והתוס' (ב"ק ס: ד"ה לעולם; ב"מ פג: ד"ה פועל) מקשים: לכאורה היה צריך להיות הסדר הפוך: 'מטפס ויורד מטפס ועולה', שהרי קודם יורדים אל הבאר, שותים, ואז עולים: וביארו, שהגמ' באה לחדש בזה שמותר לרדת ולעלות אפי' כמה פעמים.

ולפי זה יש לבאר שהיה קשה למדרש: מדוע בפסוק נאמר בתחילה "ברוך אתה בבואך" ואח"כ "ברוך אתה בצאתך", הלא כדי להיכנס אל העיר יש לצאת ממנה קודם? ועל כך בא המדרש כמשיב: "ודוד מפרשה: 'ה' ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם'", כלומר, כיון שבפסוק אצלנו נכתב הסדר הפוך, על כרחך שברכת ה' תהא בכל יציאותיך וכניסותיך לעיר [כתירוץ התוס'], לעולם, אך בתהלים שנאמר "צאתך ובואך" - כסדר הנכון, היה אפשר לחשוב שה' ישמור רק פעם אחת - בצאתך ובבואך, ולכן דוד מפרש ואומר שאף כאן השמירה תהא "מעתה ועד עולם"!

"וְהַלְוִיתָ גֹיִים רַבִּים וְאַתָּה לֹא תִלְוָה" (כ"ה, י).

מעשה ביהודי שנתבקש על ידי הפריץ, בעל האחוזות באזור מושבו, להלוות

סיפור נפלא הובא בספר 'נפלאותיו לבני אדם':

בנסיעה באוטובוס בין-עירוני שנע לכיוון ירושלים, הזדמן לי להקשיב לוויכוח שהתגלע בין אדם חשוב, ראש-מתיבתא ומגיד שיעורים ידוע, לבין נהג האוטובוס. מגיד השיעור פנה אל הנהג בבקשה: "השעה כעת 2:15, בשעה 3:00 עלי למסור שיעור בפני בחורים בישיבה הממוקמת בכניסה לירושלים. אם אסע עמך עד לתחנה המרכזית, ומשם אצעד אל אסע לישיבה שבאזור שכונת 'גבעת שאול' - חוששני שאאחר להגיע לשיעור ואגרום לביטול תורה; בקשתי אפוא, אם תוכל לעצור לי בתחנה שבכניסה לירושלים, משם אגיע מידית לישיבה ואוכל להתחיל את השיעור בזמן הנקוב".

הנהג כלל לא חנן במבט את הדור-הצורה שניצב לימינו:

- "סליחה אדוני, אין תחנות מכאן ועד לתחנה המרכזית בירושלים".

- "אבל זה בין כה וכה על הדרך, הרי אין בכך כל חריגה זולת עצירה לרגע בודד!" התחנן קולו של

מגיד השיעור.

- "אין תחנות ואין עצירות!" דיברו של הנהג קיבל נימה נוקשה "איני מעוניין לחרוג מהתקן!"

- "שמע" ניסה הר"מ לשדלו במלים אחרות "עשה זאת למען התורה, זכות זו תגן עליך ותהא בעזרתך, אנא!"

- "אדוני!" פקעה סבלנותו של הנהג "אתה מתבקש לשבת על מקומך ברגע זה!"

ראש המתיבתא סב על עקבותיו, התיישב על מקומו וחפן זקנו בידו, ותוך דקות כבר היה שקוע בספר שלפניו; הוא את שלו עשה, מעתה יהא מה שיהא. נראה היה על פניו כי חבל לו להשקיע בכך רגע נוסף של מחשבה.

מן הצד שקלתי בתוכי, לא ידעתי מי צודק; מחד

גיסא הבנתי את הנהג, עליו לשמור על תקן הנסיעה בנוקשות, לא יתכן להיענות לכל בקשה - רוחנית ככל שתהיה. מאידך גיסא, נצבט לבי לראות שידו של מגיד השיעור הנכבד ומאוד נעלה - על התחנתו. הרהור עלה בקרבי, לו היה חבר-כנסת מבקש בקשה זו - וכי לא היה הנהג חורג עבורו

מהרגל הנסיעה? לא היה טעם להאריך במחשבות; הנהג בין כך ובין כך עמד על שלו, הר"מ כבר צלל בספר שלפניו, היה ויכוח ותם.

לולי ראיתי לא האמנתי... סוף הסיפור הסתיים בצורה מפתיעה לעיני כל נוסעי האוטובוס, והיה בכך משום קידוש ה':

בכניסה לירושלים, בדיוק בתחנה בה ביקש הר"מ לרדת, נתקע האוטובוס חזיתית באוטובוס שעצר לפניו בפתאומיות. השמשה הקדמית התנפצה בקול רעש גדול, והאוטובוס נעצר. הנהג פתח לרווחה את הדלתות, הנוסעים ירדו מבוהלים קמעא ופנו איש למחוז חפצו.

השעה היתה קרובה ל-3:00, מגיד השיעור ארז את ספריו ואץ חיש להספיק להתחיל את השיעור בזמן הנקוב לכל יגרם ח"ו ביטול תורה.

נראה היה כי בחפזונו, בריצתו לחיי העולם הבא, לא שם אל לבו אף הרהור קל, שייתכן שבשלו הסער הגדול הזה...

פנינה לשבת בענייני הלכה ואגדה

האם מותר לננות אדם בכינוי של הקב"ה?

כתב בספר חסידים (סי' תקל"ז): 'אין משנין את השם כלפי הדיוט, כגון ששלח אחד לנדיב 'הי כבוד ה' לעולם' (תהלים קד, לא), ושלו לו 'הי כבוד אֲדֹנָי במעשיו', זה לא יתכן, שהרי אמרו (ה"ה דה) לא יעשו אולם כנגד אולם, וכתוב ב'מתכונתו לא תעשו כמותו' (שמות ל, לב), אל תמירני (סנהדרין לח), וזה משנה את השם להדיוט'. ע"כ.

וכתב גאון עוזינו החיד"א בהגהות 'ברית עולם' (על הס"ח שם): 'ואני בעניי ראיתי על גבי כתב שכתבו לשר אחד, 'אל מלך יושב על כסא רחמים', ונצטערתי מאד עד היכן ממינה החנופה, ואיסור גמור הוא מ"ש ממה שכתב רבינו. ומלבד מילת 'א-ל' קודש, שעשאוה חול, איך יתאר לבשר ודם ח"ו בתואר 'מלך הכבוד'. ומזה תקיש על כמה שטויות שנהגו סופרים בורים ולא יראי אלוקים, ויש למחות בידם בחזקת היד'.

ומ"מ, כל דברי הספר חסידים והחיד"א הם כשכותבים כן 'לנדיב' או 'שר' וכד'. ויש לדון, האם מותר לכתוב כן על אנשים גדולים בתורה.

ומצינו במקומות רבים, שכינו תנאים וצדיקים בתארים שנאמרו בעיקרם כלפי הקב"ה: א. בירושלמי בביכורים (פ"ה ה"א) 'ונקטו ה' הביכל קדשו, דא ר"א דקסירין', ע"כ, ויש דעה שזה רבי יהודה בר אילעאי בבי כנישתא דקסרין.

ב. בזוהר הקדוש (פ"ב בא, דף לח) 'פני האדון ה', דא רשב"ל. ג. בשו"ת הרמב"ם (סי' רסב) נשאל בזה הלשון: 'מה יאמר אדוננו ירום הודו, אור העולם יהי שמו לעולם'.

ד. בשו"ת גינת ורדים (חלק אבהע"ז, כלא א סימן כ) נכתב בשאלה התואר של 'מפיו אנו חיים'.

ד. הגר"ח פלאגי (כף החיים לו, מד; שו"ת נשמת כל חי ח"ב, דף צט ע"ג ועוד) כתב על סבו החקרי לב 'אבינו מלכנו' (והעירו על זה, מדוע א"כ הקפיד בספרו צואה מחיים (דף כג, אות מו), הקפיד על בנו רבי אברהם שתיארו בשעת הזימון בתואר 'אבינו מלכנו', שהוא תואר למלכו של עולם. ואפשר, שהקפיד ע"ז מרוב ענוותנותו. וכן יישב מרן הגר"ע יוסף (לקמן). והגר"ח סופר שליט"א (בהערות תוספת חיים לספר ה"ל) כתב, 'ויש לחלק קצת, ולא פירש כיצד. ויתכן, שזו כוונתו. ובגניז חיים (מע"ת אות ט) אסר הגר"ח גופיה לכתוב כן גם על 'אדם גדול', ולמבואר לעיל, דאי כוונתו לגדולה בעלמא ולא לגדול בתורה, וכמו שנהג הוא עצמו לכתוב כן על סבו החק"ל. וע' לקמן]. גם בנו של החק"ל, רבי אליהו חזן, כלשמש ע"ז כלפי אביו.

ה. בהגהות משנת חסידים (לרבי יקותיאל אריה קמלהר זצ"ל, על הס"ח שם) הקשה על דברי החק יעקב (סי' תמג, סק"ז), שכתב: 'זה אשר השבת, אשר שאל יעקב בעזר בדין החמץ וכו', שהשתמש בפסוק 'אשרי שאל יעקב בעזרו' (תהלים קמו, ה) 'למליצה שדופה'.

והוסף, ש'ביותר יש להפליא' על מרן הש"י במכתבו הנדפס בספר כתר כהונה, שכתב לכוזר בזה הלשון, 'ועתה יגדל נא כח אֲדֹנָי'.

ולכאורה, אפשר ליישב קושייתנו, שהגם שדוד המלך אמר לשון זאת כלפי האדם שזוכה שהקב"ה יעזור לו, וכן משה רבינו לקב"ה, אך אין זה 'כינוי מיוחד לקב"ה, ואין סיבה לאסור להשתמש במילים אלו כלפי הדיוט.

ו. בספר עיקרי הד"ט (עיקרי דינים, לרבי דניאל טייני, מלפני כ-250 שנה, י"ד, סי' כו אות ל], הביאו השדי חמד [אסיפת דינים, ריש קונ' באר בשדי, דף ג] ע"ש) כתב לתמוה מדברי החיד"א הנ"ל, על המו"ל של שו"ת רבינו ברוך אגביתל שכתב בדברי ההקדמה על המחבר 'רבינו הגדול והקדוש ברוך הוא'.

ז. בשו"ת בעי חיי לרבי חיים בנבנשתי זצ"ל, בעל הכנסת-הגדולה (ח"א, סי' קסד), כינהו השואל בתואר 'תפארת גדולה ועטרת ישועה וכו', 'אור ישראל וקדושו וכו', 'באר מים חיים', ימים על ימי מלך תוסף שנותיו כמו דור דור אמר' [לשון זו האחרונה, נמצאת גם בתשב"ץ (ח"ד, חוט המשולש טור א', סי' נא), ובשו"ת הרא"ם (סי' ה)].

ח. בשו"ת תשובה מאהבה (ח"א, א) כתב על הרמב"ן 'הגדול והקדוש'.

ט. בשו"ת המב"ט (ח"א סי' קנב) תיאר השואל את המב"ט בתואר 'מלך אוהב צדקה ומשפט' (והמב"ט לא העיר לו על-כך).

משולחנו של העורך

כעין-זה נשאל בשו"ת סבא קדישא (לרבי ישראל יעקב אלגאזי, ח"ג סי' ב), אודות סופר שכתב באיגרות לרבי ישראל תארי כבוד הניתנים לקב"ה, כגון: מאורן של ישראל, אור צחצחות וכו', וערערו עליו בזה, וכתב: נראה לי שאין עיכוב בזה, שהרי הקב"ה השווה כבודם של חכמי ישראל לכבוד ומורא שמו יתברך, ואמרו בתנחומא וארא (מ, וכע"ז בב"ר סג, ה) מלך הכבוד - שהוא חולק כבוד לבריותיו, הוא נקרא אלוקים וקרא למשה אלוקים, ראה נתתיך אלוקים לפרעה וכן אלוקים לא תקלל (ע"כ המדרש), ולא עוד אלא שהחמיר בכבודו יותר מכבודו, וכמו שכתבו 'ומקללך אאור' אני בעצמי, ואילו בכבודו נאמר 'ובזוי יקל' מאליהם. ואע"פ שיש לבעל-דין לחלוק, שדוקא הקב"ה יכול לחלוק כבוד, משא"כ מנין שיהיה אדם רשאי לחלוק כבוד.

והשיב המהר"י אלגאזי, שמצינו בזוהר הקד' (שם), את פני האדון ה', מאן פני האדון ה' דא רבי שמעון ב"ר יוחאי, וחזין מיניה שלא חששו תלמידיו לתת לו תואר של הקב"ה, וה"ה בכל דור ודור, כי יפתח בדורו כשמואל בדורו (ה"ה נה), וכ"ש לרבינו הגולה אשר מימיהם אנו שותים וחולקין להם כבודם וכו', ע"ש. וכן כתבו ליישב בעיקרי הד"ט (שם, מלשונו משמע שהיה מסופק בזה האם שרי בצדיקים), בהגהות הרמ"א (לרבי מאיר אריק, על הס"ח שם) ועוד.

אחרי כותבי זה זאת, בקודש חזיתי למרן הגר"ע יוסף זצ"ל בשו"ת יחיה דעת (ח"ג סי' עג) שדן בשאלה האם מותר לקבל פני גדול הדור בפסוק 'שאו שערים ראשיכם', והוסיף, שכעין דברי המדרש איתא ברבינו בחיי (ג, ז), 'והיה כל מבקש ה', 'היה ראוי לומר כל מבקש משה, אלא מכאן שנקרא משה בשם המיוחד כמו שמצינו ליעקב שנקרא אל. ע"כ. וכן מצינו בבבא בתרא (עה): אמר ר' יוחנן, עתיד צדיקים שיהיו נקראים על שמו הקב"ה, שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתי, יצרתי אף עשיתו וכו' ע"ש. וכן בירושלמי (פרק ה' דעירובין זצ"ל, "אסור לכתוב על רבו כאילו מכבד את השכינה, ובזוהר הקדוש (פ"ה האזינו דף רפת). איתא, שהקב"ה חפץ ביקרם וכבודם של צדיקים יותר מבכבודו.

מתירין זה משמע, שכל ההיתר הוא לכתוב כן רק על צדיקים, אך על סתם אדם - ואפילו חשוב ונכבד - אסור. וכן פסק גם ביחיה דעת (שם), ומדבריו (בגיליון שם בנד"מ) משמע, שעל נדיב המחזיק במוסדות תורה, יש להתיר. גם בספר 'ארחות רבינו' (ח"א, מדור הוספות עמ' מו) כתב בשם מרן הסטיפלער זצ"ל, "אסור לכתוב על רופא כן-אדם, 'רופא נאמן, כי זה כינוי לרבונו של עולם, שהוא רופא נאמן'.

ומצינו לכמה מהאחרונים, שמדבריהם נראה שסברו, שגם את גדולי ישראל אסור לננות בכינוי הקב"ה: א. בשו"ת שאילת יעב"ץ (ח"א סי' ס"ק) מחה על מה שעשו להגאון רבי אלעזר רוקח כשנתקבל לאב"ד באמסטרדם, וכתבו לו לשונות של שבח וקילוס 'לעילא מן כל ברכתא וכו', וכתב על זה... 'להסיר המשלה מבני עמינו המקילים ראש בשבחי המקום וקילוסו, אוי לעינינו שכך ראו לאחד ממנהדורי מילי ממוליתא וכו' ' ע"ש. ועיין בספר מאיר עוז (לרבי מאיר ערבה, ח"ג, סימן פה סעיף ב, ד"ה והנה) במה שכתב לחלק, ובשו"ת וישב יוסף (בורלא, י"ד סי' ז דף כב).

ב. הגאון רבי רחמים נסים יצחק פלאגי (בעל היפה לב) בספרו 'אבות הראש' (קוני' נפש היפה, מערכת ה אות ז) כתב, ש'שכונותיכם באגרות בתוכם ומבחוץ לגדולי ישראל חכמי ורבינו ארץ... יש ליהרר שלא יטנו את ה' הגדול והנורא ממ"ה הקב"ה כלפי הדיוט בשר-ודם... ואנא כאבנא את חטאי אני מזכיר, שפעם אחת כתבתי לרב אחד ביוסף שמו על-גבי הכתב כלשון הזה 'אל מלך יוסף וכו', ושוב בראותי דברי הרבונים הנזכרים (סי' והחיד"א), נתחרטתי על הדבר והוא רחום יכפר וכו' ' [וממילא משמע, שלא ס"ל כדעת אביו הגר"ח שעל תלמידי-חכמים שר, וכמשנ"ל. וצ"ע]. וע"ע בספר אורחות יושר (למהר"י מולכו, פרק יב).

ולסיים: בקובץ התורני 'אור הגנון' (חלק ת, עמ' 24), הביא הרב הכותב שם, מימרא נאה בשם הגאון יעב"ץ, על הפס' (תהלים קמט, א) 'שירו לה' כל הארץ תהילתו בקהל חסידים, כי לשתיד לבוא יצטרכו לחבר לקב"ה שיר חדש ותהילות חדשות, כי את 'תהילתו' הידועה לקחו אותה החסידים...

העלון מוקדש-להצלחת ברו"ג ישי בן אילה, רחמים בן מונירה, עידן וליק בני מרים, משפ' מנצור וכל התומכים והמסייעים בהפצה. יחודה בן מרגו. אליהו בן אילה

לרפואת איתמר שריה בן עדית, ראובן בן שרה, אביגיל, נסים בן חורם, מונירה בת פרבין נמכי, אביעד מאיר יהודה בן עדית, אברהם בן מזל, בתושחי"

לזיווג הגון, שרה בת אלה, רבקה בת דבורה

לעילוי נשמת, דניאל הכמת בן דוד, אליהו בן חנה יונה, הרה"צ אליעזר בן מנוור זצוק"ל, שושנה פורן בת טאוס, חנה יונה בת זמירה, פרבין נמכי בת עוסניאן, שולמית חווה בת הר"ר רפאל ז"ל, שושנה רוז בת שלום.